

El futur fa mala pinta

A començaments dels anys setanta, ara fa cinquanta anys, es va publicar l'anomenat informe del Club de Roma sobre els límits al creixement. Ha fet falta mig segle per tal que les elits mundials reconeguin, almenys en els seus discursos, allò que científics i activistes ecològics advertien des de l'inici: si no s'afronta de manera profunda i ràpida una transformació dels processos econòmics, serà inevitable la desestabilització global dels ecosistemes. El gran problema de l'economia capitalista global és que funciona de forma desconnectada de la natura, com si la natura no existís o com si aquesta fos il·limitada. Sota aquesta premissa, la manera com produïm i consumim s'assembla a un gegantí aparell digestiu que per una banda s'empassa, a tota pastilla, minerals, petroli, boscos, rius, espècies i persones i, per l'altra banda, expulsa gasos d'efecte hivernacle i residus perillosos que enverinen la terra, l'aire i l'aigua.

Ara sembla que tots els problemes que patim tinguin l'origen en la guerra d'Ucraïna. Molta gent creu que, si avui s'acabés el conflicte, l'endemà tornariem a tenir l'energia abundant i barata. Aquest conflicte ha fet de cop i volta evidents la fragilitat i els límits del nostre model econòmic, però alhora actua com una cortina de fum que ens amaga el problema de fons. I aquest és que no hi ha energia ni recursos minerals en el conjunt del planeta que puguin sostenir l'extensió generalitzada dels nivells de consum propis del món occidental que han estat possibles gràcies a l'abundant disponibilitat d'energia fòssil barata que està provocant el canvi climàtic.

Si deixem que els problemes de fons del present els solucionin les «lleis del mercat», el futur fa mala pinta: una part minoritària i privilegiada es farà amb el control dels recursos cada cop més escassos per garantir el seu nivell de vida, a costa de la desposseïció d'una gran majoria de la població mundial i enmig de lluites i conflictes violents entre les elits dominants per fer-se amb l'hegemonia del poder. Aquesta és la lògica interna del model econòmic capitalista que, en un escenari d'abundància i creixement, pot crear la il·lusió de benestar per a tothom, però que en una situació d'escassetat porta, inevitablement, al col·lapse. És difícil i arriscat predir el futur. Però és pitjor ignorar-lo. Sovint el futur te el mal costum de convertir-se en present i agafar-nos amb els pixats al ventre.